

Bąk, Mieczysław

Posiedzenie Pracowni Historii Nauk Społecznych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 23/1, 240

1978

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

INSTYTUT HISTORII NAUKI, OŚWIATY i TECHNIKI

POSIEDZENIE PRACOWNI HISTORII NAUK SPOŁECZNYCH

16 czerwca 1977 r. mgr Jan Kozłowski wygłosił referat *Biblioteka Załuskich — jej program, środowisko, oddziaływanie*. Na wstępie referent omówił stosunek braci Załuskich do książki i biblioteki. W przeciwieństwie do Andrzeja Stanisława, który na naukę oraz drukarnie i biblioteki patrzył z punktu widzenia reformatora dążącego do podźwignięcia kraju z zacołania, Józef Andrzej, choć wyznaczał swojej działalności kulturalnej ambitne cele, był w swojej kolekcjonerskiej pasji o wiele bardziej jednostronny. W planach Józefa Andrzeja biblioteka miała być jedną z najświetniejszych placówek *republique des lettres* w Europie, a jednocześnie głównym ośrodkiem, który propagowałby w Polsce jej wzory i formy współpracy (bibliografie, wydawnictwa źródłowe, almanachy współczesnej poezji, akademie, konkursy z nagrodami, towarzystwo czytelnicze itd.). Biblioteka Załuskich, działając — do czasu jej przekazania Komisji Edukacji Narodowej — jako instytucja prywatna, łączyła funkcje rodowej biblioteki magnackiej z funkcjami głównej biblioteki Rzeczypospolitej i biblioteki publicznej. Jej zbiory i zarządzane przez Józefa Andrzeja Załuskiego imprezy były dostępne „dla każdego, Polaka czy cudzoziemca, wszelkiego stanu i kondycji, *sine discrimine* wiary, byle chrześcijańskiej”. Biblioteka Załuskich skupiła wokół siebie środowisko, które dawało swoim uczestnikom możliwość wzajemnej inspiracji — dzielenia się wiedzą, odbywania spotkań i dyskusji, udzielania rad i konsultacji, oceniania prac, podejmowania wspólnych przedsięwzięć, uzyskiwania informacji o poszukiwanych książkach i źródłach, otrzymywania materiałów potrzebnych do pracy czy też do własnych kolekcji, korzystania i udzielania pomocy w publikowaniu książek. Wbrew panującemu dotychczas w pracach o Bibliotece Załuskich pogładowi o jej jednostronnym oddziaływaniu na życie umysłowe w kraju korespondencja Józefa Załuskiego i Jana Daniela Janockiego — zachowana w Bibliotece Narodowej wskazuje, jak wielki wpływ na bibliotekę miały zachęta i zainteresowanie, rady i projekty jej czytelników i współpracowników.

W dyskusji doc. Irena Stasiewicz-Jasiukowa zwróciła uwagę, że współpracownicy Józefa Andrzeja Załuskiego stali się w czasach stanisławowskich trzonem wielu przedsięwzięć naukowych. I tak np. byli oni współautorami bądź redaktorami „Monitora”, „Zabaw Przyjemnych i Pożytecznych”, uczestnikami obiadów czwartkowych i członkami KEN. Dr Bożena Michalik postawiła pytanie, czy sam Józef Andrzej zdawał sobie sprawę z tego, że w ostatnich latach jego życia zmniejszyło się znaczenie biblioteki w życiu umysłowym kraju. Dr Jerzy Rózewicz zauważył, że ze zbiorów Biblioteki Załuskich dokąd zostały one przewiezione po konfiskacie w r. 1795 częściej korzystali polscy uczeni w Petersburgu niż w Warszawie. W Petersburgu do tych zbiorów sięgali m.in.: Joachim Lelewel, Łukasz Gołębiowski, Romuald Hube, Wacław Aleksander Maciejowski, August Bielowski, Adolf Pawłński, Stanisław Ptaszycki, Feliks Kopera, Ignacy Chrzanowski i Aleksander Brückner.

Mieczysław Bąk

ZEBRANIE ZESPOŁU HISTORII BOTANIKI

8 października 1977 r. odbyło się zebranie, na którym przedstawione zostały 3 referaty.

Dr Alicja Piekiełko (Kraków) w referacie pt. *Dwa osiemnastowieczne zielniki ze zbiorów Instytutu Botaniki UJ* przedstawiła rezultaty swoich badań nad usta-